

Марія ШЕСТЕРНЯК

кандидат економічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток і функціонування інформаційних систем в управлінні тісно пов'язані з еволюцією інформаційних технологій, які є ключовим елементом цих систем. Це стосується і аудиту, який у сучасних умовах, коли інформаційні системи стрімко розвиваються, не може залишатися поза межами глобальних інформаційних процесів. Швидкий розвиток інформаційних систем призводить до того, що ні аудит, ні інші напрями економічної діяльності, які використовують такі системи, не можуть ефективно функціонувати без належних технічних засобів. Особливого значення це питання набуває в умовах інтеграції України до Європейського Союзу, що вимагає адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів, включаючи сферу незалежного аудиту. Реформа аудиторської діяльності в Україні є важливим кроком для підвищення якості аудиторських послуг. Це сприятиме не лише вдосконаленню професійної діяльності аудиторів, але й підвищенню довіри до фінансової звітності українських підприємств на міжнародному рівні. У цьому контексті актуальним є запровадження автоматизованих аудиторських процедур, використання сучасних комп'ютерних аналітичних і облікових систем, а також електронного зберігання документів. Усі ці заходи сприятимуть застосування комп'ютерних технологій в аудиті, оптимізації аудиторського процесу, підвищенню його точності та відповідності сучасним вимогам.

Інформаційна технологія (ІТ) – це сукупність методів, засобів і процесів, які використовуються для збору, обробки, зберігання, передачі та використання інформації з метою забезпечення ефективного управління, автоматизації процесів та підтримки прийняття рішень.

Інтенсивний розвиток комп'ютерної техніки дав відповідний поштовх започаткуванню і удосконаленню методів аудиту в комп'ютерному середовищі. Значний вплив на аудит у розвинутих країнах світу мають електронно-обчислювальна техніка і технології, елементами яких є комп'ютери. Початком застосування сучасних технологій вважають 50-ті роки ХХ ст., коли в США були створені перші моделі електронної машини для бухгалтерських розрахунків. Поступово застосування комп'ютерів охопило різні сфери економіки. Запровадження комп'ютерної техніки і технології вплинуло і на ефективність аудиту, особливо внутрішніх перевірок. З'явилася можливість точного розрахунку ліквідності підприємств, довгострокової платоспроможності, оцінки рентабельності активів, капіталу і фондівіддачі. Причому облікові системи, які використовують комп'ютери, сприяють здійсненню аудиторських перевірок із використанням комп'ютерної мережі клієнта. Цей прийом відомий як методика аудиту з використанням комп'ютерів (Computer-

ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль

Assisted Audit Techniques – СААТ) [1, с. 63].

За призначенням інформаційні технології, що використовуються в аудиті, можна поділити на забезпечувальні та функціональні (див. рис.1).

До забезпечувальних ІТ аудиту належать програмні інструменти, призначені для задоволення загальних інформаційних потреб аудитора під час проведення перевірки. Ці технології відіграють ключову роль у процесі переходу аудиторів від традиційних методів ручної роботи до впровадження систем повної автоматизації.

Функціональні (прикладні) ІТ – це програмні та апаратні рішення, які створені для підтримки і виконання специфічних завдань у різних сферах діяльності. Вони забезпечують автоматизацію, оптимізацію та підвищення ефективності бізнес-процесів і аналітики. Щодо функціональних (прикладних) ІТ в аудиторській діяльності, то вони забезпечують виконання конкретних завдань у процесі аудиту. Ці технології допомагають автоматизувати аналіз даних, перевірку звітності, оцінку ризиків і створення аудиторських висновків.

Рисунок 1. Класифікація інформаційних технологій в аудиті [2]

Практика показує, що внутрішній аудитор під час перевірки застосовує дві основні складові СААТ:

- *програмне забезпечення аудиту*: спеціалізовані комп'ютерні програми, призначені для перевірки вмісту файлів клієнта;
- *контрольні дані*: інформація, яка використовується аудитором для комп'ютерної обробки з метою перевірки коректності функціонування програмного забезпечення клієнта.

Інформаційні технології в аудиті застосовують для таких напрямів роботи:

1. Підготовка звітів. Будь-який аудитор зіштовхується з необхідністю сформувати, надрукувати й надати клієнту звіт. У даному випадку йдеться про обробку текстової інформації з можливою інтеграцією даних до зовнішніх додатків.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

2. Виконання аналітичних розрахунків. Дані для розрахунків звичайно представлені в реляційній (табличній) формі. Результати розрахунків можуть являти собою як самостійні звіти, так і експортуватися у вигляді складових до загального звіту з виконаної роботи.

3. Аналіз і обробка баз даних. У цьому випадку йдеться про вибірку даних з системи ведення бухгалтерського обліку клієнта і подальшу обробку цих даних аудитором.

4. Презентація результатів. Безумовно, презентувати результати виконаної роботи аудитору доводиться не завжди, хоча забувати про таку можливість не слід [3, с. 292-296].

Забезпечення інформаційних технологій у сфері аудиту є важливим компонентом сучасного управління фінансами, контролю та звітності. Впровадження ІТ-рішень у цій сфері дозволяє підвищити точність, ефективність і швидкість виконання завдань. Основні аспекти такого забезпечення включають:

1) *Програмне забезпечення для аудиту.* Практика свідчить, що нині використовують такі системи як: Audit Command Language (ACL), IDEA або CaseWare. Це дозволяє аналізувати великі обсяги даних, виявляти ризики та аномалії. Окрім цього, дані програми забезпечують створення цифрових робочих папок, автоматизацію підготовки звітів та генерацію аудиторських висновків.

2) *Аналіз даних за допомогою інформаційних платформ.* Зокрема, застосування BI-систем (інструменти бізнес-аналітики, такі як Power BI, Tableau, або QlikView, дозволяють візуалізувати дані, створювати дашборди (інформаційні панелі) для моніторингу показників ефективності та виявляти тенденції) та Big Data (аналітика великих даних допомагає обробляти неструктуровану інформацію для прогнозування фінансових результатів та оцінки ризиків).

3) *Планування та управління ресурсами за допомогою ERP-системи.* Так, інтегровані ERP-системи, такі як SAP, Oracle NetSuite, Microsoft Dynamics включають модулі управління фінансами, обліку та аудиту, що забезпечують централізоване зберігання й аналіз даних. Це спрощує аудит бізнес-процесів і зменшує ризики помилок.

4) *Аудит інформаційної безпеки.* Застосовуються системи моніторингу мереж, захисту від атак і контролю доступу до конфіденційних даних, наприклад, Splunk, SIEM-рішення або антивірусні платформи. ІТ-рішення дозволяють оцінювати ризики в реальному часі та автоматизувати управління ними.

5) *Зберігання даних у хмарі.* Хмарні сервіси, такі як Google Cloud, AWS (Amazon Web Services), або Microsoft Azure, дозволяють зберігати та аналізувати великі обсяги інформації з можливістю доступу з будь-якої точки світу. Хмарні платформи спрощують дистанційний аудит, дозволяючи взаємодіяти з клієнтами через онлайн-інструменти.

6) *Електронний документообіг.* Програми, такі як DocuSign або Adobe Sign, дозволяють автоматизувати процес погодження, підписання та зберігання документів, що є важливим для аудиторської документації.

У зв'язку з цим впровадження інформаційних систем і технологій у діяльність аудитора стає не лише перевагою, а й необхідною умовою для забезпечення ефективності роботи.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Впровадження інформаційних технологій в аудиторську діяльність є необхідністю в умовах сучасного цифрового середовища. Застосування автоматизованих систем, програмного забезпечення для аналізу даних, хмарних платформ, ERP-систем та BI-інструментів дозволяє аудиторам підвищувати ефективність роботи, забезпечувати точність аналізу, скорочувати час виконання завдань і мінімізувати ризики помилок. Це сприяє адаптації аудиторської практики до міжнародних стандартів, зростанню довіри до фінансової звітності та інтеграції України у світовий економічний простір. Таким чином, інформаційні технології стають вагомим інструментом для вдосконалення аудиторської діяльності та відповіді на виклики сучасного бізнес-середовища.

Список використаних джерел:

1. Крот Ю.М., Бразілій Н.М., Пастернак Я.П. Інформаційні технології в сфері аудиту: проблеми та перспективи. *ВІСНИК ХНТУ: ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ*, № 4(83), 2022. С. 62-66. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/9
2. Терещенко Л.О., Кудрицький Б.В. Комп'ютерний аудит : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. К. : КНЕУ, 2011. 226 с.
3. Савченко В. Я. Аудит: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2007 р. С. 292-296.
4. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2020 року. Частина I, Частина II, Частина III*. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482

Марія ШЕСТЕРНЯК

кандидат економічних наук, доцент

Віктор ВЕРБИЦЬКИЙ

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

РОЛЬ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах воєнного стану, постійних змін у ринковому середовищі та глобалізації економіки підприємства змушені адаптувати свої стратегії та операційні процеси для досягнення високої ефективності та підтримки конкурентоспроможності. Одним із основних інструментів для забезпечення стабільного розвитку та сталого зростання є оптимізація бізнес-процесів, оскільки вони безпосередньо впливають на якість продукції та послуг, ефективність використання ресурсів, а також на здатність підприємства швидко реагувати на зміни на ринку. Зокрема, бізнес-процеси дозволяють не лише знижувати витрати, а й підвищувати гнучкість та здатність приймати оперативні управлінські рішення. Саме бізнес-